

Antibiotikaresistens i blododlingar

*Escherichia coli, Klebsiella pneumoniae/Klebsiella variicola, Pseudomonas aeruginosa,
Staphylococcus aureus, Streptococcus pneumoniae*

Statistiken är baserad på provtagning utförd under **2016-2025**
på **Södersjukhuset**.

Statistikansvariga: Karin Haij Bhattarai, Mara Saule

Tolkning av statistiken

- Upprepade isolat med identiskt resistensmönster från samma patient är uteslutna i följande statistik.
- Resistensförekomst analyseras årsvis för att trender av ökande eller minskande antibiotikaresistens ska kunna identifieras. Om resistensförekomsten ökar mycket för ett visst antibiotika eller en viss bakterieart, kan den kunskapen användas som underlag för att anpassa de lokala riktlinjerna för antibiotikabehandling.
- Statistiken kan aldrig användas för att förutse resistensmönstret för den bakterie som orsakar infektion hos en viss individ. För detta krävs alltid relevant provtagning för odling och resistensbestämning.
- Den viktigaste faktorn som påverkar resistensförekomsten är vilka typer av patienter som vårdas på sjukhuset. Svårt sjuka patienter har oftare mer resistent bakterier bland annat eftersom de ofta behandlats med upprepade antibiotikakurer. Inom ett och samma sjukhus kan därför resistensförekomsten variera mellan olika kliniker.
- En successivt ökande eller minskande resistensförekomst över flera år talar för en reell antibiotikaresistensutveckling.

Sammanfattning av resistensläge, Södersjukhuset

Gramnegativa bakterier

➤ESBL

Andelen ESBL-producerande *E. coli* i blododlingar från Södersjukhuset har ökat till 15%.

Andelen ESBL-producerande *K. pneumoniae* har varit stabilt mellan 5-8% de senaste 5 åren.

➤Resistens mot piperacillin-tazobaktam

9% av *E. coli* stammarna har resistensmekanismer mot piperacillin-tazobaktam medan andelen resistent *K. pneumoniae* ligger på 11%.

➤ESBL-CARBA

Karbapenemas-producerande *E. coli* och *K. pneumoniae* är ett ökande problem i världen. I Stockholm förekommer årligen ESBL-CARBA producerande *E. coli* eller *K. pneumoniae* i blododling, under 2025 påvisades totalt 15 fall (7 OXA-48, 4 KPC, 3 NDM och 1 NDM+OXA-48).

Två fall med *E. coli* ESBL-CARBA (1 KPC och 1 OXA-48) påvisades i blododling på Södersjukhuset och inget fall av *K. pneumoniae* ESBL-CARBA.

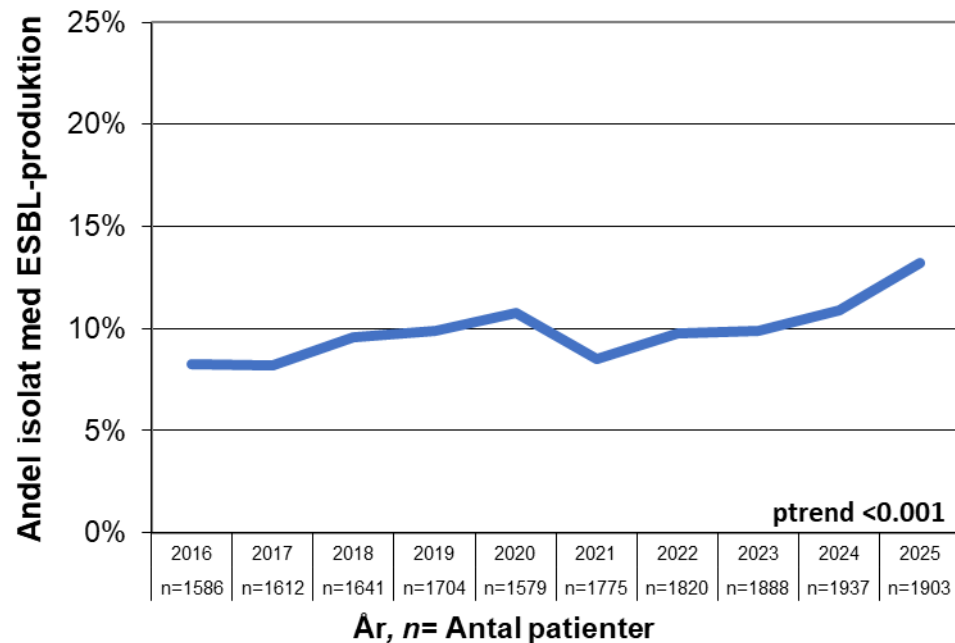
Sammanfattning av resistensläge, Södersjukhuset

Grampositiva bakterier

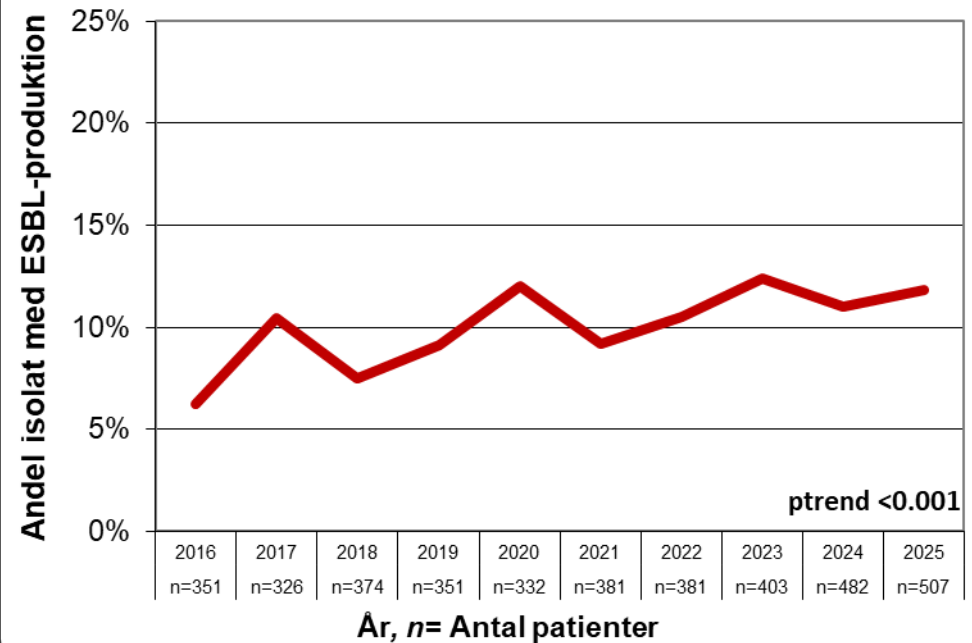
För pneumokocker har andelen isolat med nedsatt känslighet för penicillin legat stabilt mellan 7 – 10 % de senaste 5 åren på Stockholms sjukhus.

För *Staphylococcus aureus* ligger andelen MRSA stabilt lågt under 5% i blododlingar från Södersjukhuset.

Resistenstrend, blododlingar
***E. coli*, andel med ESBL-produktion**
2016 - 2025 Karolinska Universitetslaboratoriet,
 (Karolinska, SöS, Danderyd, Norrtälje, Södertälje)

Resistenstrend, blododlingar
***K. pneumoniae*, andel med ESBL-produktion**
2016 - 2025 Karolinska Universitetslaboratoriet,
 (Karolinska, SöS, Danderyd, Norrtälje, Södertälje)

För samtliga odlingar som analyserats vid Karolinska ses en ökande trend av ESBL-produktion för både *E. coli* och *K. pneumoniae*. 2025 var sammanlagt 13% av *E. coli* och 12% av *K. pneumoniae* ESBL-producerande.

Årligen påvisas ESBL-CARBA i blododling hos enstaka patienter. Dessa ingår som ESBL ovan, men är för få för att visa separat i diagrammen.

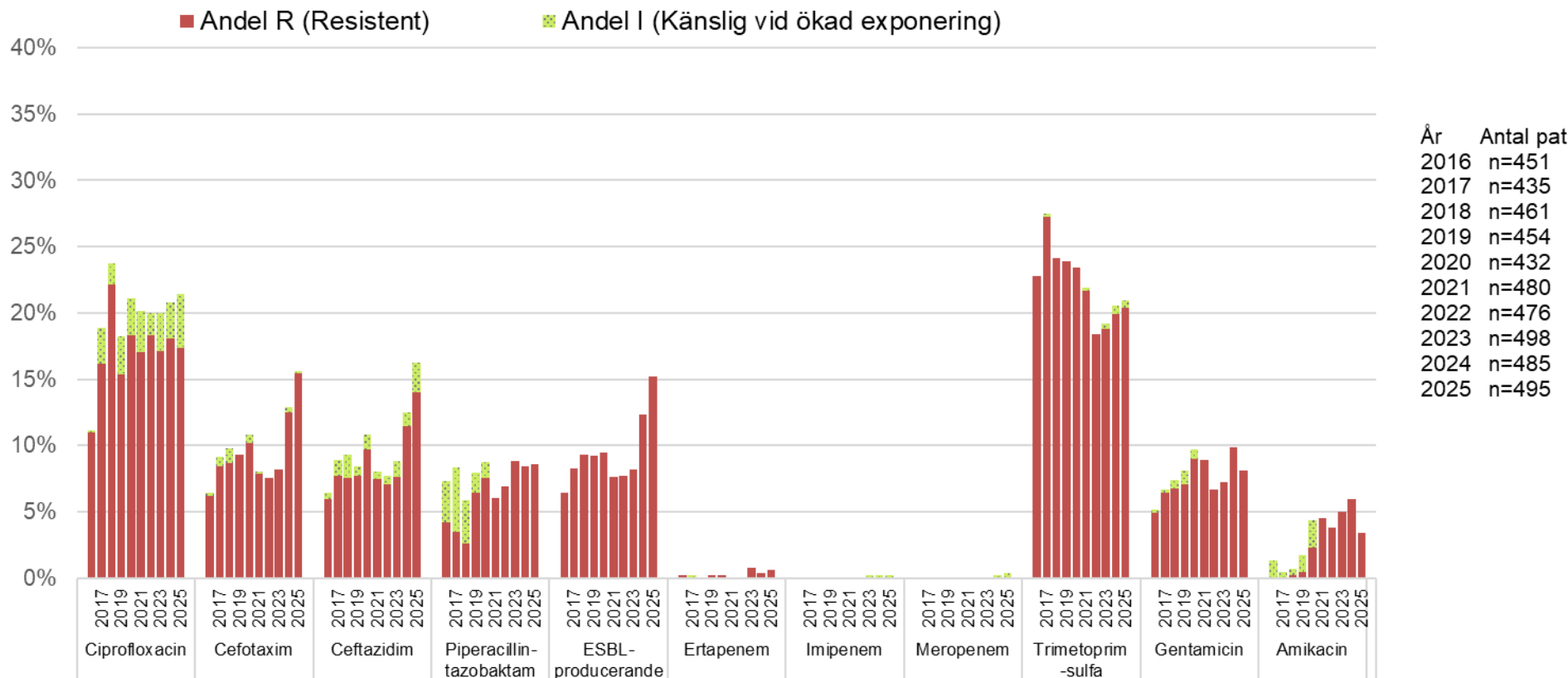
Under 2016-2025 har totalt 26 patienter med *E. coli* ESBL-CARBA och 22 patienter med *K. pneumoniae* ESBL-CARBA i blododling förekommit. Antalet patienter med ESBL-CARBA i blododlingar var totalt 15 under år 2025.

ESBL= Extended-spectrum betalactamase; ESBL-CARBA= ESBL som även bryter ner karbapenemer.

K. pneumoniae inkluderar alla arter som ingår i *K. pneumoniae*-komplexet (bl.a. *K. variicola*).

Antibiotikaresistens i blododlingar - 2016-2025 Södersjukhuset

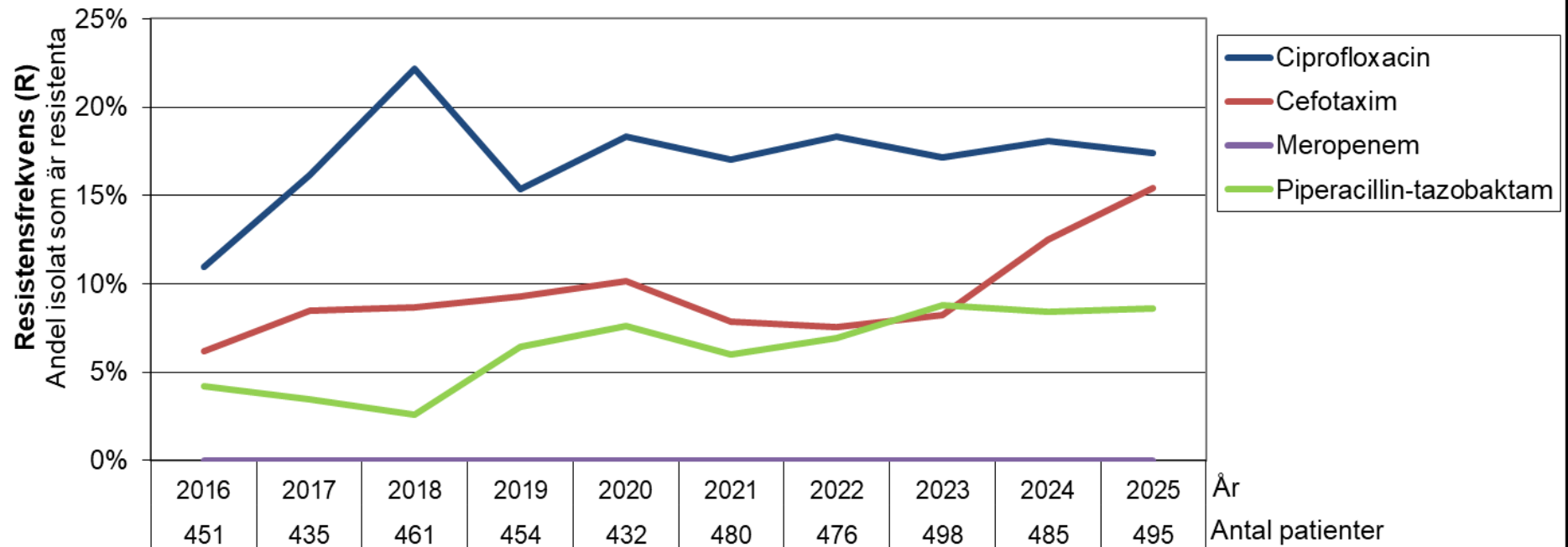
Escherichia coli

Andelen *E.coli* ESBL i blododlingar provtagna på Södersjukhuset har ökat till 15%. Två fall med *E. coli* ESBL-CARBA har påvisats, ett med KPC och ett med OXA-48.

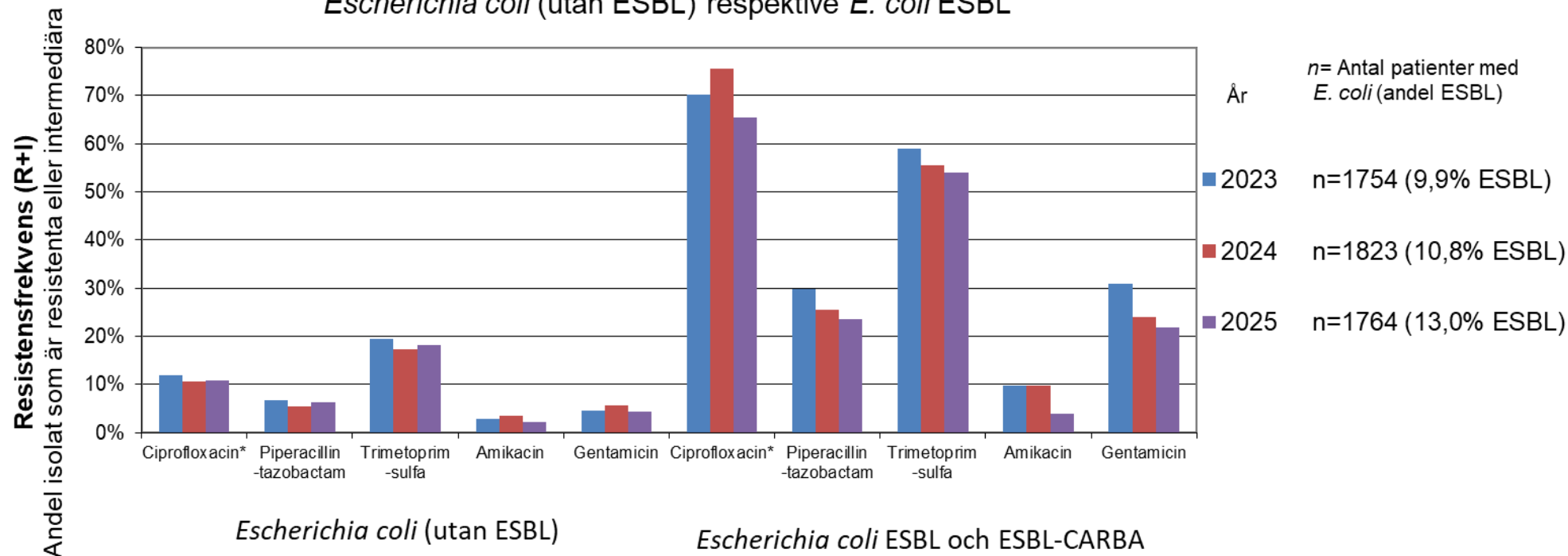
Resistensfrekvensen för ciprofloxacin och trimetoprin-sulfa är som tidigare hög som delvis kan förklaras av den generella ökningen av ESBL-producerande isolat.

Resistenstrender för utvalda antibiotika, blododlingar 2016-2025 Södersjukhuset *Escherichia coli*

Andelen cefotaximresistent *E. coli* i blododlingar ökar.

Antibiotikaresistens i blododlingar 2023-2025 Stockholms län, analyserade vid Karolinska *Escherichia coli* (utan ESBL) respektive *E. coli* ESBL

*För ciprofloxacin redovisas endast R-isolat.

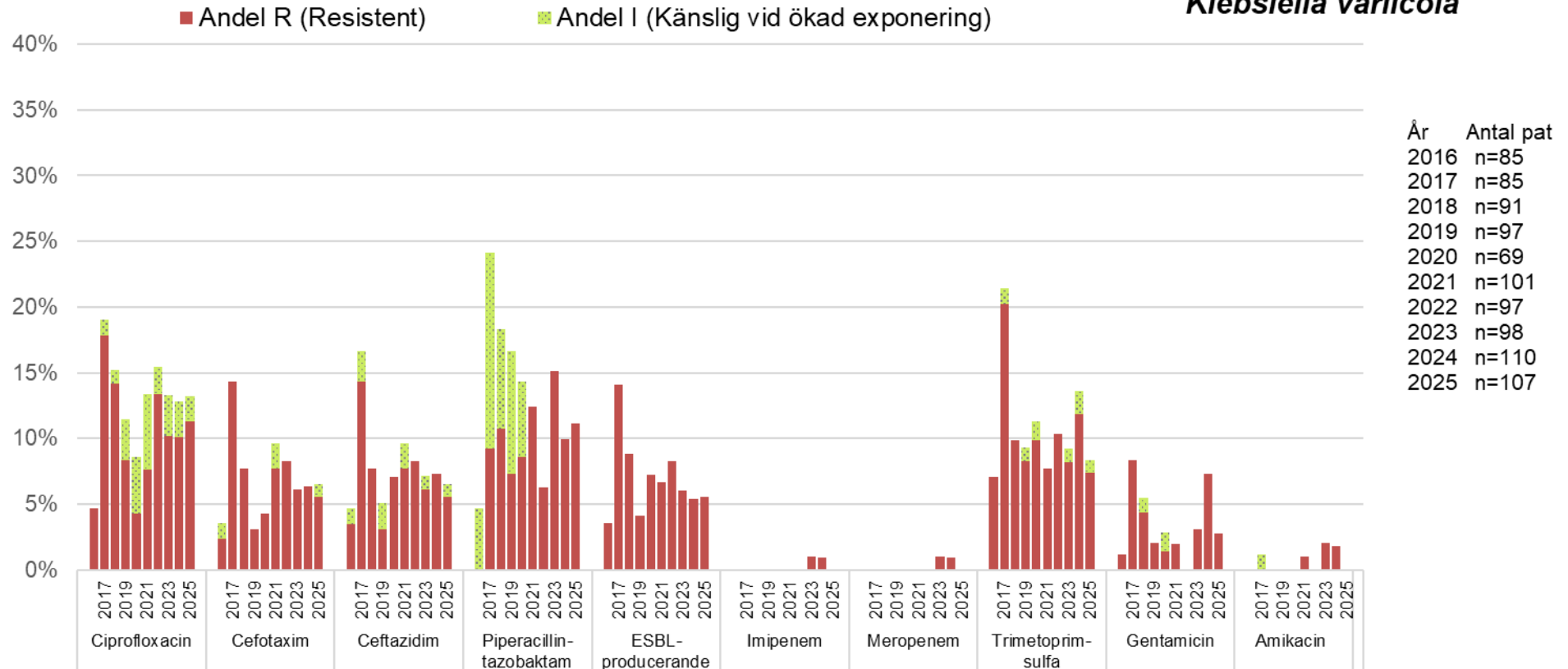
ESBL-isolat från blododlingar tagna på sjukhus och analyserade på Karolinska Universitetslaboratoriet, hela region Stockholm. ASIH och särskilda boenden ingår inte.

ESBL-producerande *E.coli* är ofta resistent mot andra klasser av antibiotika. En ökning av ESBL-producerande bakterier medför också ökande resistens mot andra antibiotikaklasser.

I diagrammet framgår andelen av *E. coli* utan ESBL-produktion respektive *E.coli* med ESBL-produktion, som är resistent mot andra antibiotikaklasser. Antalet patienter med ESBL-CARBA i blododlingar har varit totalt 14 fall under denna period, varav 11 fall inträffade år 2025.

Antibiotikaresistens i blododlingar - 2016-2025 Södersjukhuset

Klebsiella pneumoniae/
Klebsiella variicola

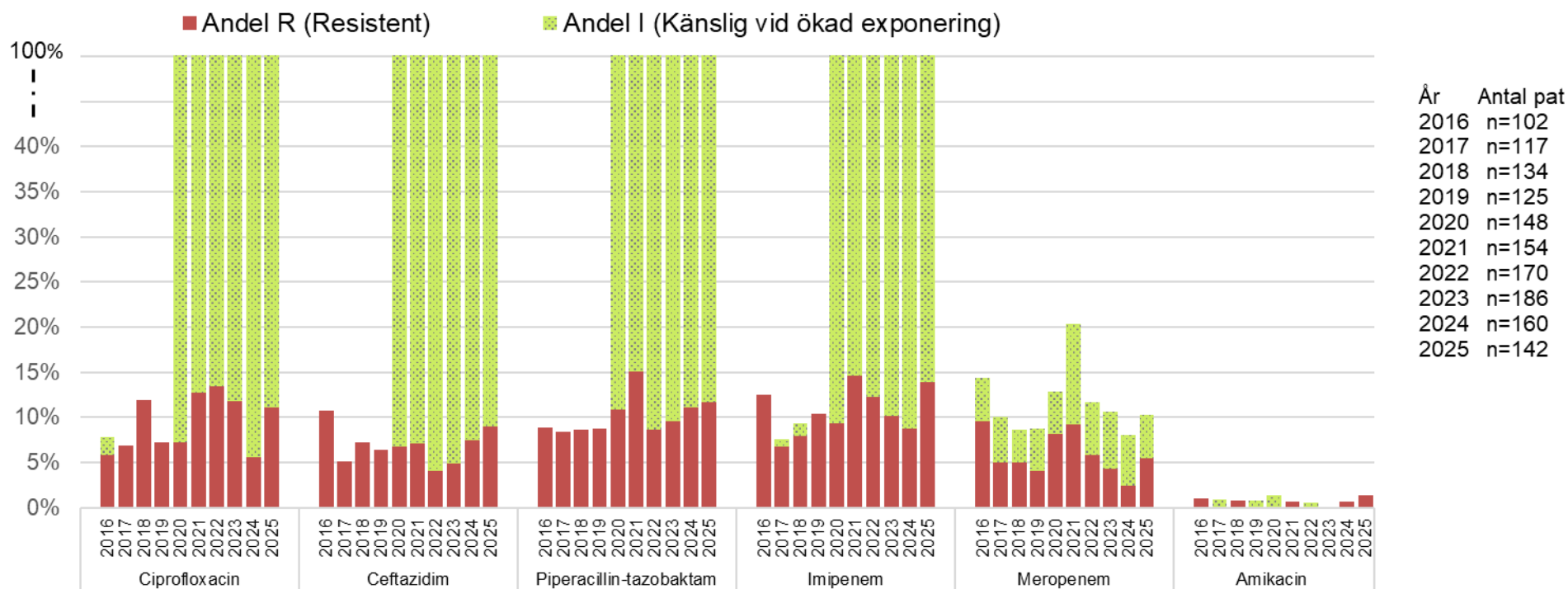

Andelen *Klebsiella pneumoniae/variicola* ESBL har inte ändrats märkbart sen året innan. Andelen ESBL-producerande stammar ligger på 5% och inga fall med ESBL-CARBA påvisades under 2025.

Antibiotikaresistens i blododlingar - 2016-2025

Danderyd, Karolinska Huddinge/Solna, SÖS

Pseudomonas aeruginosa

Not 1: *P. aeruginosa* utan resistensmekanismer kategoriseras fr.o.m. 2020 som "I" för ciprofloxacin, ceftazidim, piperacillin-tazobaktam och imipenem.

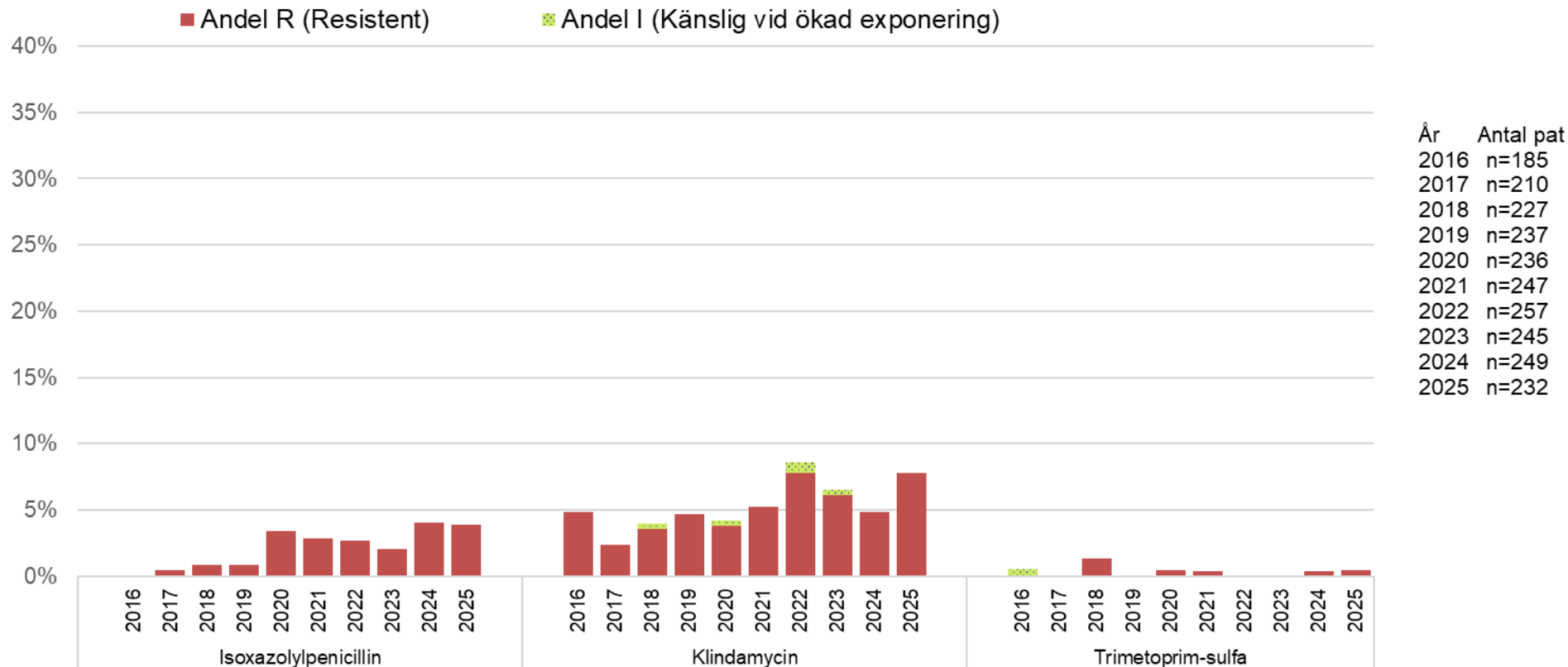
Not 2: Aminoglykosider ska alltid användas i kombination med annat aktivt preparat vid systemiska infektioner.

P. aeruginosa utan förvärvade resistensmekanismer kategoriseras som "I" (känslig vid ökad exponering) för ciprofloxacin, ceftazidim, piperacillin-tazobaktam och imipenem fr.o.m. 2020.

Resistensfrekvensen varierar något från år till år, men ligger på runt 10% för betalaktamantibiotika. Resistensfrekvensen för kinoloner ligger åter på kring 10%.

Antibiotikaresistens i blododlingar - 2016-2025 Södersjukhuset

Staphylococcus aureus

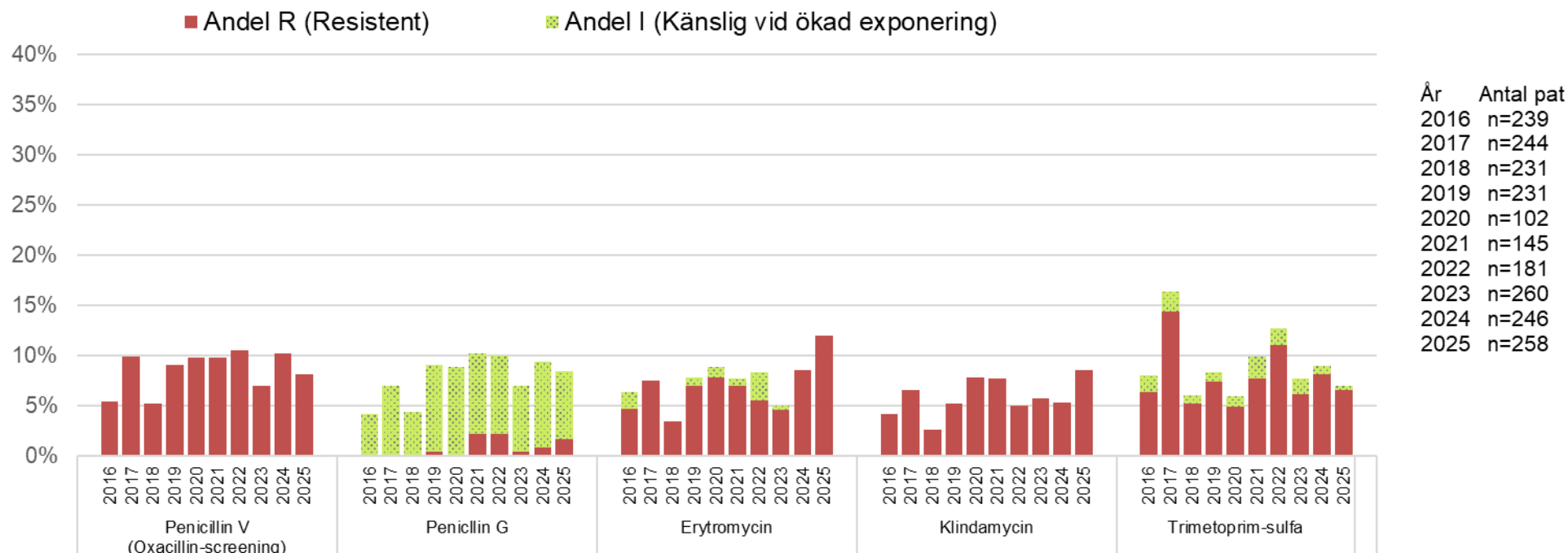

Resistensfrekvensen för *S. aureus* ligger stabilt lågt. Andelen MRSA ligger på 4% (9 patienter) i blododlingar. Frekvensen MRSA av *S. aureus* i blododlingar skiljer sig mycket mellan olika sjukhus i regionen. Patientunderlaget för respektive sjukhus kan ha betydelse för detta. För alla blododlingar analyserade på Karolinska Universitetslaboratoriet var andelen patienter med MRSA 4% år 2025.

Antibiotikaresistens i blododlingar - 2016-2025

Danderyd, Karolinska Huddinge/Solna, SÖS, Norrtälje, Södertälje

Streptococcus pneumoniae

År	Antal pat
2016	n=239
2017	n=244
2018	n=231
2019	n=231
2020	n=102
2021	n=145
2022	n=181
2023	n=260
2024	n=246
2025	n=258

Not: På grund av metodologiska svårigheter var graderingen av PcG-resistens osäker under 2011-2018, en viss underskattning av MIC-värden är sannolik. I resistentstatistiken redovisas resistens enligt de gränser som gäller för andra infektioner än meningit. Isolat som anges som "I" har PcG MIC 0.125 - 1.0 mg/L, isolat som anges som PcG R har MIC ≥ 2 mg/L. Isolat med positiv oxacillin-screening har resistensmekanismer mot betalaktamantibiotika och är resistent mot PcV.

Andelen pneumokock-isolat med nedsatt känslighet för penicillin varierar år från år, men ligger mellan 7-10%. Majoriteten av dessa isolat är kategoriserade som "I" (känslig vid ökad exponering) och är behandlingsbara med bensylpenicillin i högdos.

Definition av SIR-systemet för resistensbestämning av bakterier

S – Känslig vid normal dosering: En mikroorganism kategoriseras som "känslig vid normal exponering*" när sannolikheten för framgångsrik behandling är hög vid normal dosering av medlet.

I – Känslig vid ökad exponering: En mikroorganism kategoriseras som "känslig vid ökad exponering*" när sannolikheten för framgångsrik behandling är hög om koncentrationen av medlet ökas i infektionshärden.

R – Resistent: En mikroorganism kategoriseras som "resistent" när sannolikheten för framgångsrik behandling är låg även vid höga koncentrationer av medlet i infektionshärden.

*Exponering – förklaras på nästa bild.

Definition av SIR-systemet för resistensbestämning av bakterier

*Exponering är en funktion av hur administrationsform, dos, doseringsintervall, infusionstid, så väl som distribution, och utsöndring av det antimikrobiella medlet påverkar koncentrationen av medlet i infektionshärden”

Brytpunkterna för S, I och R har inrättats så att I (I-kategorin) är en lika användbar kategori som S (S-kategorin) men kräver en högre dos. För mer information om dosering, se RAFs tabell för normaldos och högdos [Doseringstabeller - RAF](#)

Mer information:

- www.nordicast.org
- www.eucast.org
- Giske et al. SIR-systemet för att beskriva bakteriers resistens ändras. Läkartidningen, 2019